

Allmänläkare snart ense om sitt uppdrag

Ett nationellt familjeläkarsystem med uppdrag och villkor fastslagna i lag. Det är ett krav som allmänläkarna i landet förmodligen kommer att enas om. Nu ska frågan diskuteras i distriktsläkarnas lokalavdelningar runt om i landet.

■ Protos. Så heter den arbetsgrupp bestående av representanter för Distriktsläkarförbundet, Svensk förening för allmänmedicin, Privatläkarförbundet och Sveriges yngre läkares förening, som håller på att utarbeta ett gemensamt handlingsprogram. Syftet är att effektivt kunna påverka villkoren för alla allmänläkare i landet oavsett verksamhetsform när landstingen förverkligar den nationella handlingsplanen för primärvården.

Initiativet till samarbetet togs av Distriktsläkarförbundet, DLF, efter beslut vid fullmäktige i våras.

Protos-gruppen har enats om ett dis-

kussionsunderlag som finns att läsa i sin helhet på www.svdlf.se. Kärnan i det är kravet på ett nationellt familjeläkarsystem reglerat i lag med särskilda bestämmelser om läkarnas uppdrag, ekonomiska förutsättningar och fortbildning. Systemet ska bygga på att hela befolkningen listas, inte bara de som aktivt söker läkare. Ytterligare krav är att något remisstvång inte ska finnas. Allmänläkare ska ha fri etableringsrätt. Och tilläggsuppdrag ska ersättas separat.

Fri etablering

Benny Ståhlberg, ordförande i DLF, tror att förslaget om ett familjeläkarsystem gemensamt för hela landet kommer att stöta på motstånd från landstingen. Poängen skulle vara just att hindra landstingen att göra som de vill.

– Vi ser att landstingens system inte fungerar, till exempel i Göteborg och Skåne. Man har för många listade. Vi är för få allmänläkare i Sverige

Men han lyfter också fram Västmanland som ett exempel på ett landsting som lyckats tack vare ett avgränsat, mer rimligt uppdrag, med högst 1 500 invånare per heltidsläkare. Den fria etableringsrätten tror Benny Ståhlberg blir lättare att få igenom. Socialminister Lars Engqvist sade nyligen att han är beredd att göra försök med fri etablering.

Finslipa modellen

Protos-gruppen skulle vilja prova sin modell med fri etablering och listning i till exempel Norrlands inland för att finslipa modellen innan den fästs i lagtext.

Men nu ska förslaget först ut på remiss till DLFs lokalavdelningar, som ska ordna diskussionsföreläsningar för medlemmarna. Fram till 1 mars kan de påverka det slutliga förslaget, som ska läggas fram på nästa DLF-fullmäktige i april 2003.

Elisabet Ohlin

elisabet.ohlin@lakartidningen.se

Upphandling av stafettläkare kritiseras

De fyra nordligaste landstingen vill ha gemensam upphandling av stafettläkare för att på sikt slippa beroendet av bemanningsföretag.

De lokala facken är kritiska till detta. Och i Umeå, där det redan finns ett stopp, hotas en vårdcentral av stängning.

■ På Ersboda vårdcentral i utkanten av Umeå har bemanningsproblem skapat en kaotisk arbetssituation.

– Läget blev akut för några veckor sedan, då en läkare fick nog av den stora arbetsbördan och sade upp sig. Vi ska ha 4,7 läkartjänster, men i nuläget har vi bara en läkare som jobbar heltid och två på deltid, 60 respektive 20 procent, berättar Kurt Nilsson, chef för vårdcentralen.

– Det är ohållbart, och vi klarar endast den mest akuta vården. Om det vore tillåtet skulle jag gärna ta in stafettläkare. Samtidigt förstår jag högsta ledningens dilemma. Det kan kanske liknas vid att dra proppen ur tunnan att tillåta hyrläkare på en av vårdcentralerna.

Bengt Olson, ordförande i Västerbottens läns läkarförening, är kritisk mot hur sjukvårdsledningen hanterat situationen vid Ersboda.

– Krisen på Ersboda måste lösas, annars är det bara stängning som återstår eftersom vi har medlemmar som sliter sig sjuka. Om det inte går att lösa med

någon form av intern stafett, så är det stafettläkare som återstår.

Men propäer från primärvårdens sida om att luckra upp totalstoppet tycks inte möta någon framgång. Enligt Umeådistriktets sjukvårdsdirektör Ann-Christin Sundberg kommer stoppet att gälla även fortsättningsvis.

Hälften använde stafettläkare

Att beroendet av stafettläkare är stort i den norra sjukvårdsregionen (Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten) visade Socialstyrelsens kartläggning för 2001. Hälften av vårdcentralerna, 64 av 128, använde stafettläkare.

Det är personaldirektörerna i de nordligaste landstingen som står bakom ett gemensamt program för läkarrekrytering. Politikerna i respektive landsting ska behandla förslagen före årsskiftet.

Av slutrapporten framgår att rekryteringsproblemen är särskilt stora inom allmänmedicin och psykiatri. Från år 2007 blir det värre, eftersom då upp till 100 läkare beräknas gå i pension årligen.

Inriktningen är tydlig: att samordna insatserna för att »minska och på sikt helt komma ur beroendet av externa bemanningsföretag».

Upphandling med större volymer och längre avtal ska pressa priserna och göra det mindre attraktivt att sälja stafettläkartjänster i norrlandstingen.

– Det handlar om att skapa ordning

och reda på det här området. En del leverantörer har varit så små att man kunnat ifrågasätta om det är entreprenads- eller anställningsavtal, säger personaldirektör Annika Renström i Norrbottens läns landsting.

Från läkarföreningarnas sida är reaktionen något avvaktande. Roger Hedman, ordförande i Norrbotten, arbetar själv på en vårdcentral i Haparanda:

– Vi har klarat bemanningen utan stafettläkare, men behovet finns ju på många håll i länet. Att klara sig helt utan stafettläkare känns inte realistiskt om det handlar om en tidshorisont på några år. Jag är också lite tveksam till om landstingen får begränsa konkurrensen genom att agera som en kartell.

Bengt Olson i Västerbotten tror att strategin med långa avtal snarast kan uppfattas som att stafettläkare blir en permanent, långsiktig lösning:

– I så fall är det olyckligt och sänder tråkiga signaler om att frilans lönar sig till befintligt anställda och nya läkare som ska rekryteras. Mycket känns ludigt fortfarande, och vi i de fackliga organisationerna har inte haft någon som helst insyn i arbetet.

– Halva Sverige är inte en homogen enhet ur rekryteringssynvinkel. Skillnaderna mellan kust och glesbygd är stora.

Fredrik Mårtensson

frilansjournalist